

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΗΣ ΦΥΛΑΚΗΣ

ΤΟ ΣΕΛΑΧΙ

Η σαπισμένη σκάλα τοῦ ἕνα καὶ τοῦ τέσσερα ἀκούσαμε ποῦ κουφογόγγυζε, σὰ νὰ τὴν ἀνέβαιναν τρεῖς τέσσεροι ἀπανωτά. Μερικοὶ κατάχαμα, διπλοπόδι στρωμένοι, ποῦ τὰκοῦσαν στὴν πασέτα, κι' ἄλλοι γύρω ποῦ ἐκαμάρωναν μὲ ζήλιαν ὀλοράνερη τὸν τσόγο, ὅταν ἀγροίκησαν τὰ βαριά πατήματα ὄξω, ἔκρυψαν μὲ βιασύνη τὰ τραπουλόχαρτα κ' ἐσκόρπησαν φοβισμένοι ἄλλος ἐδῶ ἄλλος ἐκεῖ μὲς τὸ δωμάτιο. Δυὸ-τρεῖς ἔτρεξαν στὴν πόρτα κ' ἐκόλλησαν τὰ μάτια τους περίεργα στὸν σιδερόφραχτον φεγγίτη. "Ἄλλοι ἔτρεξαν κ' ἐστόλωσαν τὰ κεφάλια τους στὰ χοντρά κάγκελα τοῦ παραθυριοῦ κατὰ τὴ σκάλα, νὰ ἰδοῦν ὄξω τί τρέχει. "Ὅταν ἔπαψαν τὰ πατήματα ἀπόξω ἐφάνηκε ἀνάμεσα ἀπὸ τὸν σιδερόφραχτο φεγγίτη τῆς πόρτας τοῦ ἀρχιφύλακα ἠλιοκαμένη μορφή κάτου ἀπὸ τὸ βυσινοκόκκινο φέσι του.

— Ἐδῶ σκοπέ ! . . ἔκαμε βροντερὴ κι' ἄγρια μπροστὰ στὴν πόρτα τοῦ κύρ-λοχία ἢ φωνή. Ἐχτύπησε στὰ πλάγια τοῦ Γκρᾶ κι' ἄφησε μεταλλικὸν ἤχο ἢ σουβλερὴ ξιφοθήκη, ἀνεμίζοντας πέρα-δῶθε τὴν λερὴ φουστανέλα τοῦ σκοποῦ. Ὁ Γκρᾶς μὲ βιασύνη σηκώθηκε κι αὐτὸς ἀπάνου στὸν πλατὺν ὄμο τοῦ εὐζωνα, ἀπὸ τὴν γῆ, ὀπάναναπούταν ἀκουμπισμένος. Νέα πατήματα βαριά καὶ γοργοκίνητα τώρα ἀκούστηκαν πάλι ἀπάνου στὴ σαπισμένη σκαλωσιὰ ἀπὸ τῆς σκοπιᾶς τὸ μέρος

καὶ νέος χτύπος βαρὺς τοῦ Γκρᾶ, ποῦ τὸν κατέβασε ὁ εὐζωνας μπρὸς τὴν πόρτα μας, ἔσεισεν ὅλη τὴν ξεχαρβάλωτην ταράτσα ἀπόξω. Ἡ μορφὴ τοῦ σκοποῦ ἐζωγραφήθηκε καὶ αὐτὴ στὴν πόρτα μας μπροστὰ τώρα, ἀνάμεσα ἀπὸ τὸ δίχτυ τοῦ σιδερόπλεχτου φεγγίτη, κάτου ἀπὸ τὴν ἀνεμισμένη φούντα τοῦ φεσιοῦ του.

Ὁ ἐπιστάτης μὲ μίαν ἀρμαθαρῖα κλειδιά, γυαλιστερά κι' ἄσπρα ἀπὸ τὴν ἀδιάκοπη χρῆσι, μπῆκε μπροστὰ στὸν ἀρχιφύλακα. Ἐπέρασε ἓνα κλειδί· ὕστερ' ἄλλο ἓνα. Τὰ στρυφογύρισε μόρμη στὲς κλειδαριές, ἄνοιξε τὸ βαρὺ λουκέτο, ἔσυρε τὸν ὀλόχοντρο μάνταλο, κ' ἔσπρωξε τὴ σιδεροκάρφωτη πόρτα μὲ τὸν ὦμό του. Μπῆκε μπροστὰ ὁ ἐπιστάτης μὲ τὰ χαρτιά στὸ χέρι. Μπῆκε ξοπίσω ξιπασμένος κι' ὁ ἀρχιφύλακας.

— "Ὅλοι στὴ γραμμὴ! . . εἶπ' ὁ κύρ-λοχίας, κ' ἐμπήκαμε στὴ γραμμὴ. Ὑστερα ἓναν ἓνανε ἐδιάβαινε μπροστὰ μας καὶ μᾶς μέτραε, δείχνοντας μὲ τὸ δάκτυλο.

— "Ἐνας! . . δύο! . . τρεῖς! . . πέντε! . . δέκα! . . εἴκοσι! . . εἰκοσιδύο! . .

— Πλήρεις, πανοπλήρεις, εἶπε ὁ ἐπιστάτης, χαμογελῶντας μέσα στὸ ξανθὸ του μουστάκι, καὶ ξεδιπλώνοντας τὰ χαρτιά στὰ χέριά του.

Ἐμεῖς στεκόμαστε ἀλαλοί, βουβοί, σὰν κούτσουρα ἀραδαριά.

Ὁ ἐπιστάτης ἄρχισε νὰ διαβάξῃ.

— Δ ἦ μ ο ς Κ α ν α β ι ὸ ς ! ἦρθ' ἀπὸ τ' Ἀνάπλι τὸ βούλευμά του ἀθωτικὸ. Νᾶβγη, λέει, τέλεια ἐλεύτερος, σήμερα εἰκοσιτρεῖς Σετέμπρης μῆνας, ἔτος χιλιοστὸ ὀχτακόσα ἐνενηῆντα καὶ μὲ γιά καὶ τὸ πράτιγο . . .

— Μὲ γιά καὶ τὸ πράτιγο, ἐσκούξαμε κ' ἐμεῖς οἱ ἄλλοι κατὰδικοι, ὅλοι μ' ἓνα στόμα.

— Δόξα σ' ὁ Θεός, Χριστοῦλη μου, δοξασμένο τ' ὄνομά σου, Παναγίτσα μου! εἶπε ὁ ἄμοιρος Καναβιδὸς ὀλόχαρος, κ' ἔσταυροκοπιόταν. Ἐμεῖς οἱ ἄλλοι ἀναστενάξαμε βαθιά.

Πῶς τὸν ἐξηλεύσαμε τὸν Καναβιό!

— Ἐλα τώρα, τοῦ κάνει ὁ κύρ-λοχίας· ἔλα τώρα, τοῦ λέει, παράτα τὰ σταυροκοπήματα· τὰ τσάβαλά σου, ἄραχνε, καὶ δρόμο . . . Ὁ Καναβιδὸς δὲν ἐκαρτέραε ἄλλο. Ἄρχισε

νά ξεκρεμάη από τὸν τοῖχο τὴν παληοκασέλα του, καὶ νὰ ξεκαρφώη τὸ πρόσθετό της σουρτάρι ἀποκάτου. Ἐμᾶς στερνὰ μιὰ παλιοβελέντσα, ποῦχε ψυριάρικη ὁ μαῦρος, ἐδίπλωσε μέσα της μισὸ φύλλο φουστανέλα λιγδερή, ποῦχε ἀπομείνη κουρελιασμένη, ἐπέρασε τὸ μουχλιασμένο του σελάχι, ἐσιγυρίστηκε καλά, κ' ἦταν ἑτοιμος.

Ἐμεῖς οἱ ἄλλοι, ὅσο ἐσιγυριόταν βιαστικὰ πότε νὰ βγῆ, τὸν ἐκαμαρώναμε, μὲ κάποιον πικρὸ παράπονον, καὶ τὸν ἐκαλοτυχίζαμε ποῦ θάβλεπε τὴ λευτεριά του ὁ μαῦρος. Κεῖνος τὸ καταλάθενε ὁ ἄμοιρος ποῦ ἐξηλεύσαμε τὴν τύχη του.

— Σωπάτε, ὠρὲς παιδιά, κ' ἔχει ὁ Θεὸς καὶ γιὰτ' ἐσᾶς καλὴ ἀπομονὴ καὶ θανάρθη κ' ἡ ἐδική σας ἀράδα . . . Τί νὰ κάμης γιὰ τὰδέρφι ; . . . ἀπομονὴ τὸ λοιπόν.

— Μαύρη ἵπομονή ! . . . εἶπ' ἓνας βαρυποινίτης, σειῶντας πάνου κάτου μὲ πικρὸ παράπονον τὸ κεφάλι.

— Μαύρη κι' ἄραχνη ! .. εἶπ' ἓνας ἄλλος.

* *

Τώρα μᾶς ἔδινε ἐνοῦ-ἐνοῦ τὸ χέρι, μᾶς ἐφίλειε δακρυσμένος ἀπὸ μεγάλη συγκίνησι, νὰ πάρη νὰ φύγη ποῦ τὸν ἔβιαζε ὁ ἀρχιφύλακας νὰ κάνη ἀναγκαστά. Μὰ τὴ στιγμὴ ποῦδωσε τὸ χέρι καὶ στὸν Ψυχομάνη, αὐτὸς κάτι τοῦ ψιθύρισε σταυτί καὶ τὸν ἀποτράβηξε στὴν ἀγκωνὴ παράμερα.

Ὁ Ψυχομάνης ἦταν μάγεράς μας· μέσα στὸ ἐν α ἦταν καὶ καφεντζῆς. Ἦταν ὁ πλιὸ βαρυποινίτης κι' ὁ πλιὸ ἄγριος κι' ἀχόρταγος μέσα στὸ ἐν α. Στὴ φυλακὴ, ὅπως κι' ὄξω στὴν κοινωνία, ὁ πιὸ δυνατὸς βάνει κάτου ὅλους τοὺς ἄλλους ποῦ δὲ βρίσκουν λόγια νὰ φωνάξουν τὸ δίκιο τους. Γιὰ τοῦτο κι' ὁ Ψυχομάνης ὁ πλιὸ βαρυποινίτης αὐτὸς κι' ὁ πιὸ ἄγριος κι' ἀχόρταγος ἀναμεταξύ μας εἶχε τὴ φ ο υ β ο ὕ καὶ τὸ τ ε ζ ᾶ κ ι στὸ ἐν α, κι' ὠφελειόταν σημαντικὰ ἀπὸ μᾶς τοὺς ἄλλους, ποῦ μᾶς ρούφαε κιόλα σὰ γιδούζι τὸ αἷμα, δίχως νὰ βγάνουμ' ἄχνα ἀπὸ τὸ φόβο μας.

Σὰν τὸν ἀποτράβηξε στὴν ἀγκωνὴ παράμερα, κάτι τοῦ εἶπε ὁ Ψυχομάνης σιγά, κι' ὁ Καναδιὸς ἀλαφιασμένος ἐπάσχιζε νὰ τὸν πείσῃ μὲ θερμὰ παρακάλια ὅπως ἔδειχναν οἱ

ζωηρές του χειρονομίες, πῶς δὲν ἦταν βολετὸ νὰ γίνη κείνο ποῦ τοῦ ζήτησε τοῦ ἄμοιρου. Ἐκεῖνος, ἀγρίμι καθὼς ἦταν πάντα, δὲν ἔπαιρνε ἀπὸ λόγια, κ' ἔτσι ἐφιλονείκαγαν στὴν ἄκρη κάμποσο γιὰ μεγάλη στενοχώρια τοῦ ἐπιστάτη καὶ τοῦ ἀρχιφύλακα, ὅπουκαρτέραγαν ἀνυπόμονοι.

Ἐαφνικὰ καμμιά φορὰ ὁ Ψυχομάνης ἀγριεύει, ρίχνει τὸ χέρι μ' ὄρμη καὶ τοῦ κόβει τὸ σελάχι ἀπὸ τὴ μέση τοῦ ἄμοιρου Καναβιοῦ, κι ἀπόμεινε αὐτὸς στὴν ἄκρη ἀποσβολωμένος ἀπ' τὴν ντροπή του.

— Νά, τοῦ λέει, κ' ἐγώ, σὰ δὲν ἔχης· κι ἀποτραβήχθη μὲ τὸ σελάχι στὰ χέρια ὁ Ψυχομάνης, ἄγριος κι' ἀλλαξοπρόσωπος.

— Μὰ κεῖ ποῦ θὰ μοῦ πάρης τὴν ψυχὴ, ἀδερφοῦλη μου, κάλλιο τὸ σελάχι, εἶπ' ὁ δύστυχος Καναβιὸς κ' ἐγύρισε κατὰ μᾶς, συχνοσηκώνοντας μὲ μεγάλη στενοχώρια τοὺς ὄμους.

Ὁ κυρ-λοχίας, τὴν ἑκατάλαβε τί τρέχει, ἀναψε. Γύρισε κατὰ τὸν Ψυχομάνη στὴν ἄλλη ἄκρη.

— Τ' εἶνε, ὦρὲ παλιόσκυλο ; . . τοῦ λέει· τί ἔχεις, ὦρὲ, καὶ κάνεις ἔτσι ; . . .

Ὁ Ψυχομάνης τᾶχασε.

— ὦρὲ γὼ σ' κρένω, τί χαλιεῦς' ἐκεῖ ; . . .

Ὁ Ψυχομάνης τᾶχασε πλιότερο. Ἐκούναε τοῦ Καναβιοῦ τὸ σελάχι στὰ χέρια κ' ἐγύρευε λόγια.

— Μὰ δὲ μασιέται, κυρ-λοχία μου . . . δὲν τρώεται πλιό.. Μοῦ χρωστάει δυόμισι δραμὲς ἀπὸ φαί καὶ καφέδες τοῦ λέω νὰ μοῦ τῆς δώκη, δὲν ἔχει, λέει· σὰν βγῆ ὄξω, λέει . . . Καὶ ποῦ θὰ τὸν ξαναἰδῶ γὼ πλιά, κυρ-λοχία μου ; . . . . Τοῦ πῆρα γιὰ τὸ σελάχι, νὰ μοῦ τὶς φέρη. Καὶ μεῖς φτωχοὶ λεγόμεστε, κυρ-λοχία μου, μὰ δὲν τὸ φκιάνουμ' ἔτσι μάτα κυρ-λοχία μου . . .

— Κι ἀφοῦ καὶ δὲν ἔχει, οὐρὲ παλιόλιγδα, τί τὸν παλέβς νὰ σοῦ δόνη τόρανες ; ἄ ; . . ἔτσι γιὰ, τὸ λοιπόν, τ'ς πνιοῦν τ'ς ἀνθρώποι ; . . . ἄ ; . . .

Κι ὅσο τοῦλεγε, τόσο ἄναβε κ' ἐφούντωνε πλιότερο ὁ κυρ-λοχίας. Μπράφ! τὸν ἔχει τοῦ κόβει κ' ἕναν κατακέφαλο στὸ τέλος, τοῦ παίρνει καὶ τὸ σελάχι ἀπὸ τὰ χέρια καὶ τὸδοσε

μάτα στὸν ἄμοιρον Καναβιό, ὅπεστεκόταν στὴ ἄκρη ἀποσβολωμένος.

Ὁ κυρ-λοχίας—Μπαλατσὸ τὸν λέγαν ἀλήθεια—, ἔσπρωξε τὸν Καναβιὸ μὲ τὰ παλιοτσάβαλά του καταόξω. Βγῆκε κι' αὐτός. Βγῆκε καὶ ὁ ἐπιστάτης ἀποπίσω. Σὰν βγῆκαν κ' οἱ τρεῖς ξανάτριξαν τὰ βαριά κλειδιά, ξανάκλεισε ἡ πόρτα. Πῆγε κι' ὁ σκοπὸς στὴ σκοπιά του.

Ὁ Ψυχομάνης δαιμονισμένος δάγκανεν τὰ μελανιασμένα του χεῖλια ἀπὸ θυμὸ. Ἐταπεινώθηκε στὰ μάτια κεινῶν ποῦ τοὺς εἶχε συνειθισμένους νὰ ζαρώνουν μπροστά του καὶ δὲν ἦταν λίγο τὸ κακό. Ἐτριξε τὰ δόντια, ὅπως συνείθαε καὶ πάγαινε νὰ φρενιάση.

Ὁ Καναβιδὸς ἐλεύτερος τόρα ἀπόξω, ξαναγύρισε μάτα, σὰ νὰθελε νὰ συχωρέση ὁ ἄμοιρος τὸν Ψυχομάνη γιὰ τὸ κακό ποῦ τοῦκαμε. Ἐκόλλησε τὸ χλωμὸ πρόσωπό του στὸν σιδερόφραχτον φεγγίτη μπροστά καὶ μᾶς ἄρισε τὸν ὕστερνὸ χαιρετισμό.

— Ἐχέτε γειὰ ὦρ' ἀδέρφια . . . Καλὴ κοινωνία ὦρὲ παιδιά! . . . εἶπε, κ' ἐροβόλησε τὴ σάπικη σκάλα τοῦ ἕνα καὶ τοῦ τέσσερα.

Τοῦ Ψυχομάνη τ' ἄγρια μάτια ἀστραποβόλησαν στὴ φωνή, κατὰ τὸν φεγγίτη τῆς πόρτας, ποῦχε χαθῆ πίσωθὲ τῆς τοῦ Καναβιοῦ ἢ ὀλόχαρη μορφή. Ξανάτριξε τὰ δόντια μὲ λύσσα ἀπὸ μέσα, ἔσφιγγε τὴ γροθιά του μανιασμένος κατὰ τὴν πόρτα, καὶ σὰν εἶδε, ποῦ δὲν ἦταν ἀπέξω ὁ Καναβιδὸς, ἐμούγκριξε σὰ δαμάλι :

— Κατ' ἀνέμου, παλιόλεπρα ! κ' ἐχώθηκε στὸ βάθος τοῦ δωματίου ντροπιασμένος.

[Ἀθήνα]

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΣΣΑΓΙΑΝΝΗΣ

